

Słowo wstępne

Szanowni Państwo,
Drodzy Czytelnicy,

Kolejny numer „Humanities and Cultural Studies” zawiera sześć tekstów, z których ostatni, autorstwa profesora Dariusza Vasiny, stanowiący rodzaj osobistej refleksji artysty i nauczyciela akademickiego, znalazł się w części Varia. Większość proponowanych przez redakcję tekstów – pięć na sześć – w mniejszym lub większym stopniu obraca się wokół kwestii szeroko rozumianej sztuki i tożsamości. Przypomnę, że tym samym wiążą się lub podejmują wątki konferencji naukowej na taki właśnie temat, zorganizowanej niemal dwa lata temu w Akademii Tarnowskiej (wówczas Akademii Nauk Stosowanych w Tarnowie).

Numer otwiera artykuł Michała Borkowskiego zatytułowany *Ekskluzywizm doświadczenia artystycznego*. Autor prowadzi rozważania, w których tytułowy „ekskluzywizm” ściśle łączy się z eksperymentatorskim charakterem doświadczenia artystycznego, gdzie mocno podkreślana samocelowość sztuki przyjmująca tutaj postać bezcelowości, stawia artystę i jego działania na cienkiej granicy, jak twierdzi Autor, „między obłędem a stanem natchnienia”. W tym sensie doświadczenie artystyczne naznaczone jest właściwymi sztuce i artyście paradoksami, jakie są im przypisane, jeśli ich misją jest „najwykwintniejsza apologia Życia”. Tak pomyślana poetyka doświadczenia stanowi egalitarny otwarcie na twórców sztuki i jej odbiorców.

Beata Skoczeń-Marchewka poświęca uwagę Władysławowi Wałędze i jego twórczości artystycznej zaliczanej przez Autorkę do „art brut”. Krakowski artysta, uznany za jednego z najwybitniejszych jej przedstawicieli, jest przedstawiony przez pryzmat jego życiowych doświadczeń. I tutaj można przywołać „poetykę doświadczenia”, tak jak ją definiował Ryszard Nycz w swojej ważnej książce. Władysław Wałęga należy do innej epoki, a jego doświadczenia, którym daje świadectwo swoją twórczością, o czym pisze Beata Skoczeń-Marchewka, są innej natury. Tym, co Wałęgę łączy z wieloma innymi artystami, jest terapeutyczny wymiar jego twórczości.

Kolejny, trzeci artykuł w tym numerze, napisany został przez Marcina Olesia i jest poświęcony kwestii przypadku ujmowanego przez Autora w kategoriach egzystencjalnych i artystycznych. Jak sam stwierdza, w prowadzonych rozważaniach nacisk kładzie na sztuki wizualne i muzykę. Odwołuje się do liczного grona znawców, tak filozofów — od Arystotelesa po przedstawicieli tak zwanej „french theory” — jak i teoretyków sztuki. Co istotne, prowadzona wokół kwestii przypadku dyskusja przyjmuje za punkt wyjścia i dojścia tezę przywoływanego w tym artykule Rafała Koschany’ego, iż wiarę w przypadkowość dzieła sztuki, może z wyjątkiem samego pierwotnego nań pomysłu, należy przypisać swoistej mitologii tworzenia.

Artykuł czwarty utrzymuje czytelnika w ogólnym tonie dotychczasowych rozważań. Choć podejście Autora okazuje się tutaj innego typu. Wskazuje na to już tytuł artykułu Kacpra Andruszczaka. Brzmi on: *Zachodnia wizualna tożsamość mody końca XX wieku. Analiza na podstawie magazynu „Vogue”*. Za tytułem kryje się zakres prowadzonych przez Autora artykułu badań, których dziedziną są kulturowe studia nad modą. Zgodnie z tytułem ramy czasowe rozważań to lata dziewięćdziesiąte jako kres tak zwanej zimnej wojny. Zakreślony w ten sposób kontekst obejmuje zarówno ponowoczesność, jak i globalizację, która wówczas już korzystała ze wsparcia Internetu. W prowadzonych analizach magazyn „Vogue” stał się „przewodnikiem w rzeczywistości przyspieszonego rozwoju gospodarczego”.

Piąty artykuł tego numeru „Humanities and Cultural Studies” nie wpisuje się co prawda w nakreśloną kwestię tożsamości sztuki, lecz nie pozostawia go to tym samym wartości. Tomasz Sumara wprowadza nas w historię międzywojnia i — jak zapowiada tytuł jego artykułu — w *Kampanię wyborczą partii politycznych do Sejmu w 1930 roku*. Autor omawia w sposób szczegółowy w ówczesny wyborczy kontekst, który dla wszystkich partii politycznych był, jak utrzymuje Tomasz Sumara, swoistym plebiscytem „za demokracją lub za dyktaturą, albo za Józefem Piłsudskim i sanacją lub przeciw nim”.

Jak już wcześniej wspomniano, tekst Dariusza Vasiny, który czytelnik znajdzie w części Varia, ma charakter osobistej refleksji artysty i nauczyciela akademickiego. Najlepszym rozwiązaniem wydaje mi się oddanie głosu Autorowi, który w streszczeniu swojego tekstu stwierdza: „Staram się przypomnieć sobie a zarazem ujawnić słuchaczom/ czytelnikom najważniejsze dzieła, komiksy obrazy czy grafiki, które towarzyszyły mi od najmłodszych lat i stały się niejako najważniejszymi elementami budującymi mój gust, świadomość artystyczną, tożsamość”.

Wacław Rapak
Redaktor Naczelny